

Sag C-144/04

Werner Mangold mod Rüdiger Helm

(anmodning om præjudiciel afgørelse
indgivet af Arbeitsgericht München)

»Direktiv 1999/70/EF — §§ 2, 5 og 8 i rammeaftalen om tidsbegrænset ansættelse — direktiv 2000/78/EF — artikel 6 — ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv — forskelsbehandling på grund af alder«

Forslag til afgørelse fra generaladvokat A. Tizzano fremsat den 30. juni 2005 I - 9985
Domstolens dom (Store Afdeling) af 22. november 2005 I - 10013

Sammendrag af dom

1. *Præjudicielle spørgsmål — Domstolens kompetence — grænser — generelle eller hypotetiske spørgsmål — Domstolens efterprøvelse af sin egen kompetence (Art. 234 EF)*

2. *Socialpolitik — adgang til beskæftigelse samt arbejdsvilkår — ligebehandling — direktiv 1999/70 om rammeaftalen vedrørende tidsbegrænset ansættelse — national lovgivning, som sænker det tidligere garanterede generelle niveau for beskyttelse af arbejdstagerne — begrundet i hensyn, som er uafhængige af rammeaftalens gennemførelse — lovlighed (Rådets direktiv 1999/70, bilaget, § 8, stk. 3)*
3. *Socialpolitik — mandlige og kvindelige arbejdstagere — adgang til beskæftigelse samt arbejdsvilkår — ligebehandling — direktiv 2000/78 om generelle rammebestemmelser om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv — national lovgivning, der forskelsbehandler på grund af alder — ikke tilladt, medmindre lovgivningen er begrundet i objektive forhold — heller ikke tilladt ved ansættelseskontrakter indgået før udløbet af direktivets gennemførelsesfrist (Rådets direktiv 2000/78, art. 6, stk. 1)*
4. *Fællesskabsret — principper — ligebehandling — forskelsbehandling på grund af alder — forbud — de nationale retters forpligtelse*

1. Inden for rammerne af forelæggelsesproceduren i medfør af artikel 234 EF er den nationale ret, som er den eneste, der har direkte kendskab til sagens omstændigheder, bedst i stand til med fuldt kendskab til sagen at vurdere nødvendigheden af en præjudiciel afgørelse som forudsætning for at kunne afsige dom. Domstolen er følgelig, når de af den nationale ret forelagte spørgsmål vedrører fortolkning af en fællesskabsretlig bestemmelse, i princippet forpligtet til at træffe afgørelse.

proceduren med præjudiciel forelægelse kan fungere, indebærer, at den nationale ret for sit vedkommende tager hensyn til den opgave, som Domstolen varetager, og som er at bidrage til justitsforvaltningen i medlemsstaterne og ikke at udøve responderende virksomhed vedrørende generelle eller hypotetiske spørgsmål.

(jf. præmis 34-36)

Domstolen har dog også udtalt, at den med henblik på at efterprøve sin egen kompetence er beføjet til at undersøge de omstændigheder, hvorunder den nationale ret har forelagt sagen. Den samarbejdsånd, der er afgørende for, at

2. § 8, stk. 3, i rammeaftalen vedrørende tidsbegrænset ansættelse, indgået den 18. marts 1999 og gennemført ved direktiv 1999/70 om rammeaftalen vedrørende tidsbegrænset ansættelse, der er indgået af EFS, Unice og CEEP,

hvor det fastsættes, at gennemførelsen af nævnte aftale ikke udgør en gyldig begrundelse for at sænke det generelle niveau for beskyttelse af arbejdstagerne på det område, som aftalen omfatter, skal fortolkes således, at bestemmelsen ikke er til hinder for en national lovgivning, som af beskæftigelsesfremmende hensyn og uafhængigt af nævnte rammeaftales gennemførelse har nedsat aldersgrænsen for, hvornår der uden begrænsninger kan indgås en tidsbegrænset ansættelseskontrakt.

(jf. præmis 54 og domskonkl. 1)

3. Fællesskabsretten, og navnlig artikel 6, stk. 1, i direktiv 2000/78 om generelle rammebestemmelser om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv, skal fortolkes således, at de er til hinder for en national lovgivning, der — som den i hovedsagen omhandlede — uden begrænsninger tillader indgåelse af en tidsbegrænset ansættelseskontrakt, når arbejdstageren er fyldt 52 år, medmindre der i nær forbindelse hermed tidligere har været indgået en tidsbegrænset ansættelseskontrakt med samme arbejdsgiver.

En sådan lovgivning kan nemlig ikke begrundes under henvisning til direkti-

vets artikel 6, stk. 1, uden at det er godtgjort, at fastsættelsen af en aldersgrænse, uafhængigt af andre overvejelser vedrørende strukturen på det pågældende arbejdsmarked eller den berørte arbejdstagers personlige forhold, er objektivt nødvendig for at opfylde målet om, at ældre arbejdsløse kommer ind på arbejdsmarkedet, og nævnte lovgivning går derfor ud over, hvad der er hensigtsmæssigt og nødvendigt for at opfylde det mål, der forfølges.

Den omstændighed, at fristen for gennemførelsen af direktiv 2000/78 endnu ikke var udløbet på tidspunktet for den omhandlede kontrakts indgåelse, kan ikke føre til en anden fortolkning. Mens fristen for gennemførelsen af et direktiv løber, skal medlemsstaterne nemlig afholde sig fra at træffe foranstaltninger, der kan bringe virkeliggørelsen af det i direktivet foreskrevne resultat i alvorlig fare. Det er i denne forbindelse ikke afgørende, om den omhandlede nationale regel, der er vedtaget efter det pågældende direktivs ikrafttræden, har til formål at gennemføre direktivet eller ej.

(jf. præmis 65-68 og 78 samt domskonkl. 2)

4. Det påhviler den nationale ret, som skal træffe afgørelse i en tvist vedrørende det generelle fællesskabsretlige princip om forbud mod forskelsbehandling på grund af alder, inden for rammerne af sine beføjelser at sikre den retsbeskyttelse, der for borgerne følger af fællesskabsretten, og at sikre dennes fulde virkning, idet den skal undlade at anvende enhver modstridende bestemmelse i national lov, også selv om fristen for gennemførelse af et direktiv, som hviler på dette

generelle princip, såsom direktiv 2000/78 om generelle rammebestemmelser om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv, endnu ikke er udløbet.

(jf. præmis 75 og 77 samt domskonkl. 2)